

'Nieuwe werken' verwordt tot een karikatuur

Begrip dient als excuus om gewenste veranderingen door te voeren of tegen te houden

Diederik Fokkema en Laura Atsma

In de afgelopen vijftien jaar hebben wij als architectenbureau op basis van het nieuwe werken (hnw) zo'n 1,2 miljoen vierkante meter kantoorruimte en andere werkplekken ontworpen en daarmee voor meer dan 50.000 mensen een werkomgeving gerealiseerd. Onze opdrachtgevers zijn privaot en publiek; van grote AEX-genoteerde ondernemingen en advocatenkantoren, energiebedrijven en verzekeraars tot het UWV en gemeentelijke overheden. Hoe uiteenlopend onze gesprekspartners bij de intensieve contacten rond een project dus ook waren en zijn, telkens weer valt ons op dat in de loop der jaren rond het nieuwe werken grote misverstanden zijn gerezen. De discussie over hnw wordt steeds meer vanuit karikaturen gevoerd. Hnw is een containerbegrip geworden, dat vaak dient als excuus om op andere argumenten gestoelde gewenste veranderingen door te voeren of juist tegen te houden.

Laten we een paar van die misverstanden noemen:

- Invoeren van hnw is vooral nuttig om vierkante meters uit te sparen.
- Bij hnw zit iedereen in één grote zaal en heeft niemand een eigen werkplek.
- Dankzij de hedendaagse technische mogelijkheden maakt het niet uit of je thuis, op kantoor of waar dan ook werkt, vrijwel elke baan of functie is op die manier te vervullen.
- Hnw geeft je vrijheid en flexibiliteit in je zakelijke tijdsindeling, maar neemt ook privé-tijd in beslag;
- Iedereen loopt maar in en uit: je hebt geen idee wat je mensen (thuis) doen.

Door deze oppervlakkige, beperkte en zelfs lichtzinnige benadering van hnw liggen verkeerde keuzes en beslissingen voor het grijpen. En met dikwijls grote en langdurige gevolgen. Want wat hebben wij de afgelopen vijftien jaar geleerd?

- In de werkstructuur is een verschuiving opgetreden van het overzichtelijk uitvoeren van een concrete opdracht naar het werken in een sfeer van vertrouwen en verantwoordelijkheid en het nemen van initiatief.
- Ook in die veranderde werksfeer hebben mensen behoefte aan een eigen

Twee mannen werken in een café in Nijmegen op hun laptop.

FOTO: FLIP FRANSSSEN/HH

territorium waar je, pakweg, kunt laten weten dat je jonge poesjes te koop hebt en een geboortekaartje kunt ophangen.

- Diezelfde mensen vinden het prettig collega's te ontmoeten, aandacht te krijgen en persoonlijk ideeën uit te wisselen.
- Een dag thuiswerken is een goed idee, als je daar over een rustige werkkamer beschikt en geconcentreerd wilt werken, maar van werken komt niets terecht als je kind van vier ook thuis is.
- Controleert de leidinggevende of zijn mensen wel echt thuis aanwezig en bezig zijn ('ingelodigd of niet?'), dan stimuleert

Dag thuiswerken is goed idee als je beschikt over een rustige werkkamer en geconcentreerd wilt werken

dat schijnwerken.

- Hnw kent vele vormen, er bestaat niet één hnw.

Kortom, hnw heeft primair veel meer te maken met de werkprocessen, de cultuur van de organisatie en de gewenste identiteit en uitstraling dan met het revolutionair anders vormgeven van de werkomgeving. Vertrouwen en verantwoordelijkheid zijn veel bepalender dan de afweging hoe hoog de afscheiding tussen werkplekken moet zijn. Iedere organisatie is verschillend en daarmee is elke 'ideale werkomgeving' anders.

Het eigentijds inrichten van een kantoor is dus veel meer dan het maken van een mooi plaatje. Het is en blijft een zoektocht naar het vinden van de juiste balans tussen optimale werkomstandigheden (en dus productiviteit) en ontmoeten, stimuleren en het creëren

van de juiste cultuur. Dat een bedrijfsrestaurant nergens meer een plek is waar je alleen tussen twaalf uur en twee uur komt, is tegenwoordig vanzelfsprekend. Maar het creëren van een soepele fysieke overgang tussen een goed geoutilleerde individuele werkplek en gezamenlijke voorzieningen is niet eenvoudig. Lukt het wél om alle bepalende factoren goed mee te nemen, dan wordt ook de onnodige generatiekloof voorkomen, waarmee organisaties nogal eens kampen.

Voor de architectuur betekenen deze uitgangspunten vaak lastige, maar uitdagende opgaven, waarop zij in samenwerking met de opdrachtgever echter verstandige en creatieve antwoorden heeft.

Ir. Diederik Fokkema en ir. Laura Atsma zijn partners van Fokkema&Partners Architecten te Delft.